

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
О.О.БОГОМОЛЬЦЯ

Кафедра загальної і медичної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної та
навчальної роботи
професор О.М. Власенко
« » 2024р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ ДИТЯЧОГО ВІКУ

Освітній рівень	<u>другий (магістерський) рівень</u>
Галузь знань	<u>22 «Охорона здоров'я»</u>
Спеціальність	<u>228 «Педіатрія»</u>
Освітня програма	<u>Педіатрія</u>

Робоча програма навчальної дисципліни «Медична психологія дитячого віку» для студентів другого (магістерського) рівня, спеціальності 228 «Педіатрія» 3 курсу медичного факультету.

РОЗРОБНИКИ:

Скоробогатова О.В. – кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної та медичної психології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри загальної і медичної психології

Протокол від «13» червня 2024 року №22

Завідувач кафедри, професор _____ **М.М. Матяш**

Робочу програму схвалено на засіданні Циклової методичної комісії з психологічних дисциплін для лікарських спеціальностей

Протокол №1 від «30» серпня 2024 року

Голова комісії, професор _____ **М.М. Матяш**

Перезатверджено:

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

На 20__-20__ н.р. _____ «__» ____ 20__ р. Протокол № ____
(підпис) (ПІБ)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів -3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Обов'язкова
Модулів – 1	Спеціальність: 228 «Педіатрія»	Рік підготовки
Змістових модулів -2		3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання в тексті РП		Семестр
Загальна кількість годин – 90		6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0; самостійної роботи студента – 3,0		Освітньо-кваліфікаційний рівень: другий (магістерський) рівень вищої освіти
	10 год.	
	Практичні, семінарські	
	20 год.	
	Самостійна робота	
	60 год.	
	Вид контролю:	
Диф. залік		

2. МЕТА, ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Мета вивчення медичної психології дитячого віку:

- знати клініко-психологічні принципи, методи та прийоми для майбутньої лікарської діяльності; теорії та методологію медичної психології в контексті визначення топіки та динаміки психічних процесів, розладів функціонування, якості життя пацієнтів;
- аналізувати та визначати особливості психологічних реакцій пацієнтів різних вікових груп, а саме особливості дитячого віку;
- визначати сучасний стан технологічного забезпечення медичної психології, зокрема у роботі з психосоматичними захворюваннями, розладами функціонування і станами; клініко-психологічні засади складання реабілітаційних програм.

Результати навчання

знати:

- відповідний обсяг предметної області та професійної діяльності;
- індивідуально-психологічні відмінності особистості за їхніми проявами у діяльності та спілкуванні, а також враховувати індивідуальні особливості пацієнта різного віку при обранні засобів та методів медичної допомоги;
- особливості новітніх інформаційних і комунікаційних технологій;
- особливості співпраці в медико-психологічній бригаді, що вимагає наявності навичок міжособистісної взаємодії;
- стратегічні засади спілкування, щоб діяти на основі етичних міркувань (мотивів), соціально відповідально та громадсько свідомо;
- основні принципи ведення здорового способу життя, адаптації та дії в новій (у тому рахунку конфліктній) ситуації
- психологічні основи залученості у процес прийняття фахового рішення.

вміти:

- розв'язувати типові та складні задачі і проблеми у відповідній галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- виявляти, аналізувати, формулювати та вирішувати проблеми, що визначені особливостями галузі;
- професійно (клінічно) мислити на підставі аналізу та синтезу медико-психологічних знань;
- застосовувати набуті психологічні знання в практичних ситуаціях, визначених особливостями галузі знань – Охорона здоров'я;
- встановити психологічний контакт з пацієнтом дитячого віку та їх батьками;
- враховувати гендерні та вікові особливості пацієнта при обранні засобів та методів медичної і психологічної реабілітації;
- використовувати деонтологічні норми роботи лікаря з урахуванням гуманістичної складової, історичної спадщини та новітніх досягнень в галузі медицини;
- адекватно оцінювати вплив соціально-економічних та системно -ціннісних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї та українського соціуму в цілому;
- обґрунтовувати значення психологічних та педагогічних знань для майбутньої професійної діяльності;
- розуміти природу та сутність психіки людини на різних вікових етапах; розрізняти свідомі та несвідомі форми прояву психіки людини;
- спостерігати, аналізувати, узагальнювати та систематизувати психологічні факти;
- використовувати методи психологічної діагностики;
- виявляти особливості вираження емоцій та розкривати їх зв'язок з іншими психічними процесами при лікуванні захворювань;
- адекватно оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту, дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

Загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення, працювати в команді, навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 8.Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК 9. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 10 Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювання

Спеціальні:

ФК 1. Навички опитування та клінічного опитування пацієнта.

ФК4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання.

ФК19. Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

Результати навчання з дисципліни:

ПРН 1. Збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження.

ПРН 18. Визначати негативні фактори навколишнього середовища; аналізувати стан здоров'я певного контингенту; визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту; розробляти профілактичні заходи на підставі даних про зв'язок між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту. Здійснювати аналіз захворюваності населення, виявляючи групи ризику, території ризику, час ризику, фактори ризику. Проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції.

ПРН 21. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності.

ПРН 22. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 24. Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

ПРН 25. Організувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.

Критерії оцінювання результатів навчання.

Основні критерії:

- Правильність, повнота та обсяг знань, їх точність
- Якість відповіді студента (обґрунтування, грамотність, чіткість)
- Навички використання теоретичних знань та вмінь.

Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності у балах, що виставляються на кожному практичному занятті за відповідною темою, кількістю балів за виконання індивідуального завдання. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою. Студент отримує позитивну оцінку, якщо він виконав усі види робіт, передбачених навчальною програмою з дисципліни, відвідав усі лекції та практичні заняття, визначені тематичними планами, а за наявності пропусків – своєчасно їх відпрацював. Максимальна кількість балів, яку може набрати студент з дисципліни за поточну навчальну діяльність і виконання індивідуального завдання – 200 балів. Мінімальний пороговий рівень оцінки – 111 балів.

Орієнтовні норми оцінювання відповідей студента:

«Відмінно» – якщо студент глибоко і всебічно знає зміст курсу, ознайомлений з рекомендованою навчально-методичною літературою, науковими першоджерелами, логічно і самостійно мислить, будує правильно і повно відповідь, що викладена літературною мовою у логічній послідовності, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, пов'язує матеріал із профілем медичного вищого навчального закладу, демонструє високий рівень засвоєння знань, протягом семестру отримував переважно "5".

«Добре» – коли студент твердо знає курс і рекомендовану літературу, добре засвоїв матеріал і аргументовано викладає його, висловлює свої міркування про ті чи інші психологічні феномени, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу. Недоліки легко виправляються при відповідях на додаткові запитання викладача. Протягом семестру отримував переважно “4”.

«Задовільно» – якщо студент в основному знає курс, ознайомлений з рекомендованою літературою, але непереконливо відповідає, плутає терміни, невпевнено почувається, демонструє розуміння навчального матеріалу при недостатній повноті засвоєння понять або непослідовному викладі матеріалу, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутнім фахом. Протягом семестру відповідав в основному на “3”.

«Незадовільно» – коли студент не опанував зміст курсу, вкрай слабо знає загальну літературу курсу, не володіє науковими фактами, визначеннями, категоріями, правилами та законами. Відсутнє загально гуманітарне та наукове мислення, практичними навичками не володіє. Відповідь неправильна, студент виявляє незнання основних понять предмету. Часто пропускав лекції. На заняттях отримував в основному “2”.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Предмет, мета та завдання медичної психології. Методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я. Поняття про психічне здоров'я. Предмет і задачі медичної психології. Медична психологія як одночасно і психологічна і медична наука. Теоретичні і методологічні основи медичної психології. Роль медичної психології у формуванні сучасних уявлень про єдність соматичного і психічного. Роль клінічного психолога та лікаря - медичного психолога у діагностичному, лікувальному і реабілітаційному процесах. Методи психологічного дослідження: спостереження, самоспостереження, спрямована психологічна бесіда. Психолого-діагностичні методи, їх роль у психологічній діагностиці хворих. Принципи побудови комплексного психологічного дослідження з урахуванням віку та культуральних особливостей пацієнтів. Визначення психічного здоров'я та рівнів психологічної адаптації людини. Критерії здоров'я ВООЗ

Тема 2. Стан психічних функцій і хвороба (особливості у дитячому віці). Зміни психічних процесів при різних патологічних станах. Клінічні аспекти психологічної та медичної норми і патології. Клініко -психологічні аспекти пізнавальної діяльності. Вплив хвороби на пізнавальні процеси людини: особливості відчуттів та сприймання у соматично хворих дорослих та дітей, зміни уваги. Вплив особливостей інтелект хворого на лікувальний процес. Вплив порушень мови на лікувальний процес: дизартрія, заїкуватість, мутизм. Клініко-психологічні аспекти емоційно-вольової сфери. Вплив хвороби на емоційно-вольову сферу дорослої людини та дитини . Проблема невідреагованих емоцій та ауторелаксація. Хворобливі зміни емоцій: тривога, депресія, емоційна лабільність. Вольові якості особистості: витримка, рішучість, наполегливість, ініціативність, організованість та їх роль у лікувальному процесі. Зміни волі, потягів та поведінки під час хвороби (гіпобулія, абулія, астенія). Свідомість, самосвідомість, їх рівні. Теорія без свідомого (індивідуальне підсвідоме «Ід» за З.Фрейдом, колективне підсвідоме «архетипи» за К.Г.Юнгом). Психодинамічний підхід у медицині. Критерії непорушеної свідомості. Стани свідомості у хворого: при стомленості, сонливості, афективно-звужений стан. Особливі стани свідомості.

Тема 3. Психологія індивідуальних відмінностей з урахуванням дитячого віку пацієнтів. Поняття про темперамент, його роль у психічній діяльності та поведінці. Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту. Теорії темпераменту. Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика. Врахування особливостей темпераменту пацієнта в професійній діяльності лікаря. Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру.

Структура характеру. Класифікація рис характеру. Типове та індивідуальне в характері. Визначення акцентуації особистості. Типологія акцентуацій, класифікації акцентуацій особистості за К.Леонгардом, А. Є. Личко. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, які мають акцентуовані риси особистості. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку. Внутрішня картина хвороби -суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, волева, раціонально -інформативна. Роль особливостей клінічних проявів захворювання, важкості перебігу та генезу. Обставини життя хворого, при яких перебігає хвороба. Преморбідні особливості особистості (вік, темперамент, акцентуація характеру, ступінь чутливості до стресу). Типи хворих. Класифікація основних типів відношення до хвороби (гармонійний, анозогнозичний, іпохондричний, депресивний, зневажливий, нозофобний, нозофільний, утилітарний та ін.). Особливості поведінки хворих з такими типами реагування на хворобу. Діагностика основних типів відношення до хвороби. Додаткові психодіагностичні методики, трактовка результатів дослідження. Вплив відношення до хвороби на подальший перебіг захворювання та прогноз. Агравация, симуляція, дисимуляція, госпіталізм.

Тема 4. Психологія медичних працівників. Особливості роботи медичних працівників з пацієнтами дитячого віку. Основні мотиви вибору професії медичного працівника. Основні вимоги до особистості медичних працівників, особливості ведення пацієнтів дитячого віку. Значення професійної орієнтації у виборі професії медика. Важливі професійні якості лікаря. Визначення понять «лікарський обов'язок» і «лікарська таємниця». Лікарські помилки: причини і види. Психологічні типи лікарів. Професіограма лікаря загальної практики (знання і уміння, професійні практичні навички) та вимоги до особистості. Поняття про професійну деформацію. Особливості професій, при яких розвивається професійна деформація. Ознаки професійної деформації, «синдром емоційного вигорання», шляхи його попередження. Створення умов для самоактуалізації особистості. Основи спілкування з колегами, умови створення здорового психологічного клімату у медичному середовищі. Дотримання правил деонтології і субординації. Дотримання морально-етичних вимог. Здатність до емпатії та стиль спілкування. Емоційне задоволення від контактів між членами колективу. Види спілкування в медичному середовищі: міжособисте, індивідуально-групове, колективно-індивідуальне, групове. Особливості спілкування між лікарями, лікар-медична сестра.

Тема 5. Психологія лікувально-діагностичного процесу. Психологічні основи спілкування у лікувальному процесі. Особливості спілкування з дітьми. Комунікативна компетентність, її роль в ефективній і безконфліктній взаємодії. Функції спілкування: інформаційно-комунікативна, комунікативна, афективно-комунікативна. Роль психологічних особливостей лікаря і медичної сестри, «ідеальний лікар» та «ідеальна медична сестра». Психологічні особливості етапів діагностичного процесу. Медична деонтологія. Інформована згода хворого. Особливості оформлення інформаційної згоди з урахуванням дитячого віку. Інформування хворого про діагноз. Взаємодія та спілкування лікаря з хворими та їх родичами. Патерналізм, його роль в діагностичному процесі. Значення психологічної установки хворого. Конфлікти в медичному середовищі, їх різновиди. Схема розвитку конфлікту. Конфлікти в діяльності лікаря. Особливості конфліктів між особами, що діють в лікувально-діагностичному процесі. Способи вирішення та попередження конфліктів

Тема 6. Психосоматичні розлади. Особливості розвинення та перебігу психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку. Психосоматичний підхід в медичній психології та медицині. Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності. Біопсихосоціальна концепція хвороби. Теорії психосоматичних взаємовідношень: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико - вісцеральна. Механізми психологічного захисту особистості. Поняття адаптації та дезадаптації. Класифікація психосоматичних розладів. Непатологічні психосоматичні реакції: моторні,

вісцеральні, сенсорні та ін. "Великі" психосоматичні захворювання. Принципи профілактики психосоматичних розладів. Внутрішня картина хвороби - суб'єктивне сприймання захворювання пацієнтом. Основні сфери внутрішньої картини хвороби: сенсорна, емоційна, вольова, раціонально - інформативна.

Тема 7. Реакція особистості на хворобу. Психологічні особливості дорослих та дітей хворих на соматичні захворювання. Нозогенії. Вплив хвороби на емоційний стан. Нозогенії. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби, тактика лікаря стосовно хворих з патологічними типами реагування на хворобу. Особливості коректування осіб дитячого віку. Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи, бронхів та легень, травного тракту, нирок, при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу, ендокринних, психічних та нервових захворюваннях. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі. Психологічні особливості жінок у період вагітності та пологів. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до- і післяопераційному періоді. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології, ортопедії і травматології, в онкології. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.

Тема 8. Психологічні аспекти девіантної поведінки. Девіації дитячого віку. Психологічні аспекти залежності від психоактивних речовин, надцінні захоплення (гемблінг, Інтернет -залежність), залежності харчової поведінки. Психологічні особливості залежної особи в лікувальному процесі. Сімейні та соціальні відношення залежної особи, співзалежність.

Тема 9. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки в дитячому віці. Питання танатології та евтаназії. Суїциди в дитячому віці. Суїцидальна поведінка в дитячому віці. Суїцидальна поведінка, профілактика і раннє розпізнавання суїцидальних тенденцій. Суїцид, мотиви і цілі. Різновиди суїцидальної поведінки: «протест», «уникнення», «заклик», «самопокарання», «відмова». Своєчасне виявлення суїцидальних думок та намірів. Роль соціальних служб, служба довіри. Особливості суїцидальної поведінки у хворих в онкології, на СНІД, при вроджених та набутих фізичних дефектах. Психологічні особливості суїцидальної поведінки при залежностях. Психологічні аспекти умирання та смерті. Евтаназія: за і проти. Допомога вмираючому хворому, як альтернатива евтаназії.

Тема 10. Психологічне консультування. Реабілітація. Основи психотерапії. Особливості психологічного консультування дітей. Психологічне консультування, його принципи. Психокорекція. Психологічна допомога у кризових періодах та психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні. Адаптація та компенсація. Психотерапія як галузь медичної психології та медицини. Основні сучасні методи психотерапії. Принципи психотерапії. Непряма психотерапія, плацебо. Методи та техніки проведення раціонального переконання, сугестії у стані бадьорості (навіювання), ауторелаксації. Показання та протипоказання для проведення гіпносугестії, індивідуальної та групової раціональної психотерапії, методів психоаналітичної та психодинамічної психотерапії, аутопсихотерапії (аутотренінг та медитативні техніки), гештальт -терапії, нейро-лінгвістичного програмування, арт-терапії. Психотерапія в роботі лікаря загальної практики. Психотерапевтична корекція відношення до хвороби. Особливості психотерапії та соціально-психологічної реабілітації хворих з різними патологіями в залежності від віку.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	усього	л	п	сам.р.
Тема 1. Предмет, мета та завдання медичної психології. Методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я.		1	2	4
Тема 2. Стан психічних функцій і хвороба (особливості у дитячому віці). Зміни психічних процесів при різних патологічних станах. Клінічні аспекти психологічної та медичної норми і патології.		1	2	8
Тема 3. Психологія індивідуальних відмінностей з урахуванням дитячого віку пацієнтів.		1	2	4
Тема 4. Психологія медичних працівників. Особливості роботи медичних працівників з пацієнтами дитячого віку.		1	2	4
Тема 5. Психологія лікувально-діагностичного процесу.		1	2	8
Тема 6. Психосоматичні розлади. Особливості розвинення та перебігу психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку.		1	2	8
Тема 7. Реакція особистості на хворобу. Психологічні особливості дорослих та дітей хворих на соматичні захворювання.		1	2	4
Тема 8. Психологічні аспекти девіантної поведінки. Девіації дитячого віку.		1	2	4
Тема 9. Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки в дитячому віці.		1	2	8
Тема 10. Психологічне консультування. Диференційований залік.		1	2	8
Всього	90	10	20	60

5. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ п/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Медична психологія в комплексі медичних знань. Методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я. Стан психічних функцій і хвороба (особливості у дитячому віці). Зміни психічних процесів при різних патологічних станах. Клінічні аспекти психологічної та медичної норми і патології.	2
2.	Психологія індивідуальних відмінностей з урахуванням дитячого віку пацієнтів. Психологія медичних працівників. Особливості роботи медичних працівників з пацієнтами дитячого віку.	2
3.	Психологія лікувально-діагностичного процесу. Психосоматичні розлади. Особливості розвинення та перебігу психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку.	2
4.	Реакція особистості на хворобу. Психологічні особливості	2

	дорослих та дітей хворих на соматичні захворювання. Психологічні аспекти девіантної поведінки. Девіації дитячого віку.	
5.	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки в дитячому віці. Психотерапія як галузь медичної психології та медицини.	2
	Всього	10

6. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни семінарські заняття не заплановані.

7. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Предмет, мета та завдання медичної психології. Методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне здоров'я.	2
2.	Стан психічних функцій і хвороба (особливості у дитячому віці). Зміни психічних процесів при різних патологічних станах. Клінічні аспекти психологічної та медичної норми і патології.	2
3.	Психологія індивідуальних відмінностей з урахуванням дитячого віку пацієнтів.	2
4.	Психологія медичних працівників. Особливості роботи медичних працівників з пацієнтами дитячого віку.	2
5.	Психологія лікувально-діагностичного процесу.	2
6.	Психосоматичні розлади. Особливості розвинення та перебігу психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку.	2
7.	Реакція особистості на хворобу. Психологічні особливості дорослих та дітей хворих на соматичні захворювання.	2
8.	Психологічні аспекти девіантної поведінки. Девіації дитячого віку.	2
9.	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки в дитячому віці.	2
10.	Психологічне консультування. Диференційований залік	2
	Всього	20

8. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Згідно робочої програми навчальної дисципліни лабораторні заняття не заплановані.

9. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ п/п	Назва теми	К-ть годин
1.	Предмет, мета та завдання медичної психології. Методи дослідження психологічного стану людини. Поняття про психічне	4

	здоров'я.	
2.	Стан психічних функцій і хвороба (особливості у дитячому віці). Зміни психічних процесів при різних патологічних станах. Клінічні аспекти психологічної та медичної норми і патології.	8
3.	Психологія індивідуальних відмінностей з урахуванням дитячого віку пацієнтів.	4
4.	Психологія медичних працівників. Особливості роботи медичних працівників з пацієнтами дитячого віку.	4
5.	Психологія лікувально-діагностичного процесу.	8
6.	Психосоматичні розлади. Особливості розвинення та перебігу психосоматичних розладів у пацієнтів дитячого віку.	8
7	Реакція особистості на хворобу. Психологічні особливості дорослих та дітей хворих на соматичні захворювання.	4
8	Психологічні аспекти девіантної поведінки. Девіації дитячого віку.	4
9	Психологічні аспекти суїцидальної поведінки, особливості суїцидальної поведінки в дитячому віці.	8
10	Психологічне консультування.	8
	Всього	60

10. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Виконання індивідуального завдання передбачає підготовку повідомлення або написання повідомлення-відповіді (на основі опрацювання першоджерел) на запропоновані завдання чи запитання:

1. Розвиток медичної психології в Україні і світі, основні сучасні тенденції. Дитяча медична психологія.
2. Алгоритм вибору методів психологічного дослідження.
3. Тактика поведінки лікаря з пацієнтами, що мають акцентуовані риси особистості.
4. Особливості поведінки хворих з різними типами реагування на хворобу.
5. Принципи психотерапевтичної корекції відношення до хвороби.
6. Роль вольових якостей особистості у лікувальному процесі.
7. Психодинамічний підхід у медицині.
8. Вимоги до особистості медичних працівників, історичний аспект
9. Лікарські помилки: шляхи уникнення та попередження
- 10.«Синдром емоційного вигоряння» та шляхи його попередження.
- 11.Правила деонтології і субординації у медичному середовищі.
- 12.Особливості спілкування в медичному середовищі.
- 13.Психологічні особливості етапів діагностичного процесу.
- 14.Основні принципи спілкування лікаря з хворими та їх родичами.
- 15.Конфлікти в медичному середовищі, способи вирішення та попередження.
- 16.Психосоматичний підхід як принцип лікувальної діяльності (історичний аспект).
- 17.Теорії психосоматичних взаємовідношень.
- 18.Механізми психологічною захисту особистості, їх визначення та значимість.
- 19.Копінг-стратегії особистості, їх визначення та значимість.
- 20.Принципи профілактики психосоматичних розладів.
- 21.Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
- 22.Синдром Мюнхгаузена: діагностика та попередження.

23. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
24. Залежності харчової поведінки.
25. Профілактика суїцидів.
26. Психодинамічна характеристика онкологічної патології та психологічні особливості хворих на екстра церебральні пухлини.
27. «Телефони довіри».
28. Евтаназія: сучасні перспективи.
29. Психогігієна праці медичного працівника.
30. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.
31. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні.
32. Основні сучасні методи психотерапії, їх використання
33. Психологічна допомога у кризових періодах.
34. Психологічні особливості надання медичної допомоги у надзвичайних ситуаціях

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ.

У процесі викладання дисципліни застосовуються різні методи навчання:

- за домінуючими засобами навчання: вербальні, наочні;
- в залежності від основних дидактичних завдань: отримання нових знань, формування вмінь та навичок, перевірки й оцінки знань, а також
- усне обговорення питань теми із залученням більшої частини студентів групи;
- бліц-опитування;
- дискусії з проблемних ситуацій;
- реферативні виступи;
- тестування в письмовій формі;
- виконання письмових завдань тощо.

12. МЕТОДИ ФОРМИ КОНТРОЛЮ, РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Форми підсумкового контролю: диференційований залік. Під час оцінювання засвоєння кожної теми модуля студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою та за 200-бальною шкалою з використанням прийнятих та затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені методичною розробкою для вивчення теми. Студент повинен отримати **оцінку з кожної теми**. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали залежно від кількості тем у модулі.

Номер модуля кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів, їх номери	Кількість оцінюваних практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 1 90/3	2	10	19	16	12	0	10	111

Вага кожної теми у межах одного модуля в балах має бути однаковою, але може бути різною для різних модулів однієї дисципліни і визначатися кількістю тем у модулі.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими

і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як арифметична сума балів за кожне заняття та за індивідуальну роботу.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну діяльність під час вивчення модуля, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «5», на кількість тем у модулі з додаванням балів за індивідуальне завдання студента.

Мінімальна кількість балів за модуль, яку повинен набрати студент при його вивченні для допуску до підсумкового модульного контролю, вираховується шляхом множення кількості балів, що відповідають оцінці «3», на кількість тем у модулі.

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Бали за індивідуальні завдання нараховуються студентові лише за умов успішного їх виконання та захисту.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їхнього обсягу та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом на заняттях під час поточної навчальної діяльності.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

ШКАЛА ECTS

Успішність навчання студентів визначається за шкалою ECTS, яка є 7-бальною. 5-бальна нормована для успішних студентів

Оцінка ECTS	Статистичний показник	Описання	Границі оцінок ECTS
A	Найкращі 10%	Відмінно	170-200
B	Наступні 25%	Дуже добре	155-169
C	Наступні 30%	Добре	140-154
D	Наступні 25%	Задовільно	125-139
E	Останні 10%	Допустимо	111-124
Fx	Повторна задача	Незадовільно	60-110
F	Повторний курс навчання	Незадовільно з повторним вивченням	1-59

13. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

Навчально-методичний комплекс вивчення дисципліни, робоча програма навчальної дисципліни, програма навчальної дисципліни, ілюстративні матеріали. Мультимедійний лекційний матеріал, опорні конспекти практичних занять, документальні фільми, рекомендована література.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ТА ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПОТОЧНОГО І ПРОМІЖНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ:

1. Загальна характеристика пізнавальних психічних процесів. Розвиток пізнання у дитячому віці.
2. Увага, види уваги, їх характеристика. Особливості процесів уваги у дітей.
3. Властивості уваги.
4. Поняття про відчуття. Основні властивості відчуттів.
5. Чутливість аналізаторів, пороги чутливості.
6. Класифікація видів відчуттів. Больові відчуття.
7. Індивідуальні особливості відчуттів.

- 8.Поняття про сприймання. Відчуття та сприймання.
- 9.Характеристика основних властивостей сприймання.
- 10.Види сприймання.
- 11.Поняття про ілюзії та галюцинації. Особливості ілюзорного сприйняття у дітей.
- 12.Індивідуальні відмінності сприймання, їх діагностика.
- 13.Відчуття та сприймання в професійній діяльності лікаря.
- 14.Психологічні теорії пам'яті, мислення та емоцій.
- 15.Поняття про пам'ять. Характеристика основних процесів пам'яті.
- 16.Класифікація видів пам'яті та їх взаємозв'язок.
- 17.Смислове і механічне запам'ятовування та їх місце і роль у засвоєнні знань.
- 18.Відтворення, його види і роль у процесах засвоєння та збереження знань.
- 19.Умови ефективного запам'ятовування, збереження і відтворення інформації.
- 20.Забування, його причини і способи боротьби з ним.
- 21.Асоціація, її види.
- 22.Індивідуальні відмінності пам'яті.
- 23.Пам'ять в професійній діяльності лікаря.
- 24.Мислення як вища форма пізнавальної діяльності людини. Розуміння його специфіки у порівнянні з безпосереднім чуттєвим відображенням.
- 25.Розумові операції як основні механізми мислення, їх характеристика.
- 26.Класифікація видів мислення.
- 27.Логічні форми мислення.
- 28.Індивідуальні відмінності мислення. Прояв інтелектуальних здібностей у професійній діяльності лікаря.
- 29.Зв'язок мислення та мовлення.
- 30.Інтелект: основні підходи до розуміння.
- 31.Поняття про уяву та її своєрідність як пізнавального процесу.
- 32.Класифікація видів уяви, їх характеристика. Мрія як особливий вид уяви.
- 33.Прийоми створення образів уяви.
- 34.Уява і особистість. Уява в професійній діяльності лікаря.
- 35.Загальна характеристика емоційно-вольової сфери. Поняття про емоції та почуття.
- 36.Вираження емоцій та почуттів. Форми переживання емоцій та почуттів.
- 37.Стрес. Стрес фізіологічний і психологічний.
- 38.Види емоцій. Види почуттів. Вищі почуття.
- 39.Основні параметри емоційного процесу.
- 40.Емоції і здоров'я людини. Роль емоційних станів у регуляції поведінки та діяльності людини.
- 41.Поняття про волю. Психологічні теорії волі.
- 42.Проста та складна вольова. Структура і механізми складної вольової дії.
- 43.Поняття про вольове зусилля та силу волі. Безвілля та його причини.
- 44.Основні вольові якості особистості, їх формування. Вольові якості лікаря та їх значення в професійній діяльності.
- 45.Поняття про темперамент, його роль у психічному розвитку людини та в діяльності лікаря..
- 46.Основні властивості темпераменту. Фізіологічні основи темпераменту.
- 47.Теорії темпераменту.
- 48.Типи темпераментів, їх психологічна характеристика та діагностика.
- 49.Поняття про характер, його зв'язок із темпераментом. Фізіологічні основи характеру.
- 50.Структура характеру. Класифікація рис характеру.
- 51.Типове та індивідуальне в характері. Акцентуації характеру.
- 52.Формування характеру. Характер та індивідуальність людини. Характер і професійна діяльність лікаря.
- 53.Різновиди реакції особистості на хворобу.

54. Нозогенез
55. Принципи класифікацій психосоматичних розладів
56. Основні теорії психосоматичних розладів. Психосоматичні розлади у дітей.
57. Масковані депресії: клініка, діагностика, наслідки.
58. Психологічні зміни при захворюваннях серцево-судинної системи.
59. Психологічні зміни при захворюваннях бронхів та легень.
60. Зміни при захворюваннях травного тракту.
61. Психологічні особливості хворих при інфекційних захворюваннях, туберкульозі, СНІДу.
62. Психологічні особливості хворих при ендокринних, нервових та психічних захворюваннях.
63. Психологічні зміни у хворих жінок в гінекологічному стаціонарі.
64. Психологічні особливості жінок у період вагітності та родів.
65. Особливості психології хворих дітей та людей похилого віку.
66. Психологічні особливості хворих в хірургічному стаціонарі в до-і післяопераційному періоді, в ортопедії і травматології.
67. Психологічні особливості хворих в стоматології, офтальмології, отоларингології.
68. Психологічні особливості хворих з онкологічною патологією.
69. Вплив на психіку людини вроджених та набутих фізичних дефектів.
70. Девіантна поведінка в різних вікових групах
71. Аддиктивна поведінка.
72. Особливості суїцидальної поведінки у хворих на соматичну патологію та при хімічних аддикціях. Особливості суїцидальної поведінки у дітей
73. Психологічні аспекти умирання та смерті.
74. Поняття «психогігієна» та «психопрофілактика».
75. Психогігієна праці медичного працівника.
76. Принципи психопрофілактики праці, навчання, побуту, сім'ї і сексуальних відносин.
77. Роль лікаря загальної практики в профілактиці нозопсихологічних проявів.
78. Реабілітація соціальна та професійна, її основні розділи. Психологічна реабілітація дітей.
79. Психологічна та соціальна реабілітація осіб, які стали інвалідами під час проходження військової служби, та інших осіб, які постраждали під час виконання обов'язків військової служби (службових обов'язків) в Україні
80. Показання та протипоказання для проведення окремих методів психотерапії. Особливості проведення психотерапевтичних втручань в дитячому віці
81. Психологічне консультування. Особливості консультування дітей.
82. Психологічна корекція з особливостями в дитячому віці.
83. Психологічна допомога у кризових періодах. Особливості надання психологічної допомоги дітям

14. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.
2. Матяш М.М., Сопов В.М. Моральна шкода. Доказування в суді і захист від маніпуляцій. – К.: ТОВ «Видавничий дім «АртЕк»», 2019. – 142с.
3. Медична психологія: підручник для студ. мед. вищ. навч. закл. Т1. : Загальна медична психологія / за ред Г.Я.Пилягіної [Пилягіна Г.Я., Хаустова О.О., Чабан О.С., Аймедов К.В., Асеева Ю.О.]. - Вінниця : Нова Книга, 2020. - 288 с.
4. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування / Губенко І.Я., Карнацька О.С., Шевченко О.Т. – «Знання». 2021. – 312с

5. Основи медичного права. Альбом схем : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О. О. Грін. – Ужгород : ФОП Сабов А. М., 2020. – 377 с.
6. General and medical psychology / Загальна і медична психологія : textbook / О. О. Lazurenko, O. Yu. Tabachnikov. – 2nd ed. suppl. – Kyiv : Book-plus, 2020. – 232 p.

Допоміжна

1. Бриндіков Ю.Л. Реабілітація військовослужбовців учасників бойових дій в системі соціальних служб: теоретико-методичні основи. - Хмельницький: Вид-во «Поліграфіст», 2018. 372 с.
2. Любчук О.К. Основи психореабілітації для фахівців з соціальної роботи: навчальний посібник / О.К. Любчук, М.М.Матяш, А.В.Толстоухов, В.Є.Луньов. – Київ: Видавничий дім «АртЕк», 2019. – 182с.
3. Максименко С.Д. Загальна психологія. Навчальний посібник: видання 3є, перероблене та доповнене/ С.Д. Максименко. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 272 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. The Oxford Handbook of Clinical Psychology.
<http://docshare04.docshare.tips/files/28023/280238870.pdf>
2. Clinical Psychology.
<https://dl.uswr.ac.ir/bitstream/Hannan/131926/1/Clinical.Psychology.7.edition.pdf>